

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 5Svk/3/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu: 0924100064
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 03. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Petra Príbelská
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2025:0924100064.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Petry Príbelskej, PhD., a členov senátu Mgr. Petra Macha, PhD. (spravodajca) a JUDr. Juraja Vališa, LL.M., v právnej veci žalobcu: C. W., U. XX. C. XXXX, t. č. Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody, Floriánska 18, Košice, proti žalovanému (sťažovateľ): Centrum právnej pomoci, Kancelária Prešov, so sídlom Masarykova 10, Prešov, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. KaPO-/22330/2023-1217/2024 z 5. januára 2024, v konaní o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Správneho súdu v Košiciach č. k. 5S/9/2024-46 z 27. augusta 2024, ECLI:SK:SpSKE:2024:0924100064.2, takto

rozhodol:

- Rozsudok Správneho súdu v Košiciach č. k. 5S/9/2024-46 z 27. augusta 2024 sa mení tak, že sa správna žaloba zamieta.
- Žiadnemu z účastníkov konania sa nepriznáva nárok na náhradu trov konania pred správnym súdom ani pred kasačným súdom.

odôvodnenie:

I. Administratívne konanie

1. Žalovaný rozhodnutím č. KaPO-/22330/2023-1217/2024 z 5. januára 2024 (ďalej „preskúmané rozhodnutie“) nepriznal žalobcovi nárok na poskytnutie právnej pomoci, vrátane predbežného nepriznania právnej pomoci.

2. Dôvodom nepriznania právnej pomoci bol záver žalovaného, že u žalobcu ide o zrejmu bezúspešnosť sporu podľa § 8 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. (ďalej „zákon o poskytovaní právnej pomoci“).

3. O právnú pomoc žiadal žalobca vo veci spísania kasačnej sťažnosti proti uzneseniu Správneho súdu v Košiciach č. k. PO-1S/27/2023-11 z 11. októbra (o odmietnutí správnej žaloby žalobcu proti žalovanému), najskôr listom z 20. novembra 2023, doručeným žalovanému 22. novembra 2023. Žalovaný prerušil konanie a vyzval žiadateľa na doplnenie potrebných údajov a dokladov, okrem iného uvedenie dátumu prevzatia uznesenia, a informácie, či a kedy podal kasačnú sťažnosť, a na predloženie jej kópie, ak je podaná. Žalobca reagoval vyplneným tlačivom „Žiadosť o poskytnutie právnej pomoci“, v ktorom uviedol, že uznesenie mu bolo doručené 13. októbra 2023; k podaniu kasačnej sťažnosti sa nijako nevyjadril.

4. Žalovaný v odôvodnení preskúmaného rozhodnutia vyšiel zo zistenia, že lehota na podanie kasačnej sťažnosti, kvôli ktorej žiadal žalobca o právnu pomoc, v čase podania žiadosti už uplynula, a to bez ohľadu na to, či by sa mesačná lehota počítala od 13. októbra, alebo od 16. októbra 2023, kedy podľa zistenia žalovaného nadobudlo uznesenie právoplatnosť. Pretože sa žalobca nevyjadril ani na výzvu žalovaného, či kasačnú sťažnosť podal, došiel žalovaný k záveru, že kasačná sťažnosť v čase podania žiadosti o právnu pomoc nebola podaná. Kvôli zmeškaniu zákonnej lehoty na podanie kasačnej sťažnosti tak videl v tejto veci už zrejmú bezúspešnosť v zmysle § 8 zákona o poskytovaní právnej pomoci.

II. Konanie pred správnym súdom

5. Žalobca napadol preskúmané rozhodnutie správnu žalobou, v ktorej uviedol, že sa nachádza vo výkone trestu odňatia slobody, pričom nemal možnosť v lehote podať kasačnú sťažnosť do 13. novembra 2023, keďže nárok na odoslanie korešpondencie mal mať žalobca až neskôr, no hneď keď mal nárok na odoslanie pošty, tak zaslal kasačnú sťažnosť.

6. Správny súd v Košiciach rozsudkom č. k. 5S/9/2024-46 z 27. augusta 2024 (ďalej „napadnutý rozsudok“) zrušil podľa § 191 ods. 1 písm. c) Správneho súdneho poriadku (ďalej „SSP“) preskúmané rozhodnutie ako vychádzajúce z nesprávneho právneho posúdenia veci, a vrátil vec žalovanému na ďalšie konanie.

7. Správny súd uviedol, že aj podľa neho možno usúdiť, že žalobca nepodal v čase do podania žiadosti o poskytnutie právnej pomoci kasačnú sťažnosť. Ďalej však podotkol, že v prípade žalobcu ide o osobu, ktorá sa nachádzala vo výkone trestu odňatia slobody. S poukazom na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci ADAMČO proti Slovenskej republike z 2. júna 2022 k sťažnosti č. 20877/19 uviedol, že ak z dôvodu režimových opatrení pri výkone trestu odňatia slobody žalobca nebol oprávnený v rámci zákonnej lehoty odoslať kasačnú sťažnosť, takáto skutočnosť (ak by sa preukázala) by mohla mať podľa názoru správneho súdu aspoň vplyv na plynutie lehoty na podanie kasačnej sťažnosti. Pritom súd uznal, že táto možnosť je spochybnená tým, že žalobca odoslal samotnú žiadosť o poskytnutie právnej pomoci.

8. Správny súd dospel k záveru, že žalovaný mal povinnosť sa vo väčšej miere zaoberať okolnosťami na prístup k pošte u žalobcu, ktorého možnosti komunikácie sú limitované podmienkami výkonu trestu odňatia slobody. Správny súd vyhodnotil právny záver žalovaného o zrejmej bezúspešnosti sporu vo veci kasačnej sťažnosti proti uzneseniu zo dňa 11. októbra 2023 ako predčasný.

III. Kasačná sťažnosť žalovaného, vyjadrenie žalobcu

9. Žalovaný podal včas kasačnú sťažnosť, ktorou žiadal zrušenie napadnutého rozsudku z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci správnym súdom (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP) a vrátenie veci na ďalšie konanie správneho súdu.

10. Žalovaný namietal, že nemal povinnosť skúmať režimové opatrenia, a tvrdil, že žalobca môže podľa zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody odosielať korešpondenciu, preto tvrdenie žalobcu zo žaloby považoval za bezpredmetné. Tiež tvrdil, že ani počas konania o poskytnutí právnej pomoci by nespočívala lehota na podanie kasačnej sťažnosti podľa § 71 ods. 2 SSP, pretože tam je upravené neplynutie lehoty na podanie správnej žaloby. Argumentoval, že v zmysle § 6 ods. 1 písm. b) v spojení s § 8 zákona o poskytovaní právnej pomoci je povinnosťou žalovaného skúmať, či nie je spor zjavne bezúspešný, vrátane zániku práva uplynutím času. V tejto súvislosti citoval § 443 ods. 1, ods. 5 SSP, z ktorých plynie jednomesačná lehota na podanie kasačnej sťažnosti a nemožnosť odpustenia jej zmeškania. S poukazom na vyššie uvedenú chronológiu rozhodujúcich právnych skutočností zopakoval, že žalobca zmeškal lehota na podanie kasačnej sťažnosti.

11. Žalobca vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti súhlasil s rozhodnutím správneho súdu a kasačnú sťažnosť považoval za nedôvodnú, preto ju žiadal zamietnuť.

IV. Posúdenie veci kasačným súdom

12. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach dôvodov podanej kasačnej

sťažnosti (§ 440 SSP), kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol včas zverejnený na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky www.nssud.sk podľa § 137 ods. 4 SSP v spojení s § 452 ods. 1 SSP. So zreteľom na § 439 ods. 1, § 442 ods. 1, § 443 SSP kasačný súd skonštatoval, že podaná kasačná sťažnosť smeruje proti rozsudku, voči ktorému je prípustná, bola podaná oprávnenou osobou a včas.

13. Kasačný súd dospel k záveru, že kasačná sťažnosť bola dôvodná a správny súd vec nesprávne právne posúdil.

14. Zo skutkových okolností, teda z chronológie priebehu administratívneho konania, na ktoré poukazoval žalovaný, a je overiteľná aj z administratívneho spisu, je zrejmé, že je pochopiteľný skutkový záver žalovaného, že sa žalobca listom z 20. novembra 2023 obrátil na žalovaného so žiadosťou o právnu pomoc až po uplynutí lehoty na podanie kasačnej sťažnosti podľa § 443 ods. 1 SSP, ktorá uplynula najneskôr 16. novembra 2023. Aj správny súd pritom uznal, že z neuvedenia podrobností v žiadosti bolo možné usudzovať, že kasačná sťažnosť (ku ktorej spísaniu žalobca žiadal právnu pomoc) nebola podaná do okamihu podania žiadosti o právnu pomoc. Preto bolo pri takto ustálenom skutkovom stave zrozumiteľným a v zásade správnym aj právne posúdenie žalovaného, ktorý uzavrel, že žalobca zmeškal lehotu na podanie kasačnej sťažnosti, ktorej zmeškanie nemožno odpustiť podľa § 443 ods. 5 SSP.

15. Správny súd uviedol, že žalovaný mal viac pozornosti venovať režimovým opatreniam. Kasačný súd súhlasí so žalovaným, že z právnej úpravy nevyplýva, že by žalobca nemal mať prístup ku korešpondencii, ale to by predsa nevyhnutne nevyklúčovalo, že z nejakého dôvodu mu toto právo na korešpondenciu bolo upreté. Čo je však podstatné, žalobca v žiadosti a ani na výzvu doplnenie podania nijako nešpecifikoval, čo by mu mohlo brániť podať kasačnú sťažnosť včas. Nielenže sa nijako nevyjadril k tomu, že by kasačnú sťažnosť už podal, ale v žiadosti ani v jej doplnení ani náznakom neuviedol, že by mal mať problém s korešpondenciou. Až v správnej žalobe potom len neurčito uviedol, že nárok na odoslanie korešpondencie mal až neskôr, a preto nemal možnosť do 13. novembra 2023 podať kasačnú sťažnosť.

16. V tejto súvislosti kasačný súd považuje za podstatné pre vyhodnotenie dôvodnosti žaloby, ktorá obsahovala v podstate jediný ako-tak zrozumiteľný žalobný bod, teda tvrdenie o nemožnosti podať kasačnú sťažnosť skôr, že toto jeho tvrdenie nebolo vôbec súčasťou žalobcových podaní v konaní pred žalovaným. Pretože túto otázku žalobca vôbec v administratívnom konaní neartikuloval, je potrebné považovať postup žalovaného pri zisťovaní skutkového stavu, ktorý osobitne vyzval žalobcu aj na podanie informácie o podaní kasačnej sťažnosti, za dostatočný. Pritom podľa § 10 ods. 4 zákona o poskytovaní právnej pomoci je žiadateľ povinný uviesť v žiadosti a pri predbežnej konzultácii úplné a pravdivé údaje.

17. Žalovaný podľa kasačného súdu nepochybil, keď po zistení, že došlo k zmeškaniu lehoty na podanie kasačnej sťažnosti, ustálil zjavnú bezúspešnosť sporu. V zmysle ustálenej judikatúry kasačného súdu (v poslednom období napr. rozsudky sp. zn. 7Svk/24/2023 z 25. apríla 2024, 1Svk/37/2023 z 27. novembra 2024) je zmeškanie lehoty na urobenie procesného úkonu zásadne treba považovať za takú okolnosť, ktorá spôsobuje zrejmu bezúspešnosť sporu (konania) v zmysle § 8 v spojení s § 6 ods. 1 písm. b) zákona o poskytovaní právnej pomoci; a zo zákona patrí žalovanému, aby túto okolnosť skúmal a na ňu prihliadal.

18. S ohľadom na to, že aj samotná žiadosť o poskytnutie právnej pomoci bola podaná až po uplynutí lehoty na podanie kasačnej sťažnosti, nemá pre vec význam sa bližšie venovať ani otázke, či by pri včasnom podaní žiadosti došlo k spočívaniu lehoty na podanie kasačnej sťažnosti.

19. Ďalej, poukazy správneho súdu na rozsudok ESLP vo veci Adamčo proti Slovenskej republike z 2. júna 2022 k sťažnosti č. 20877/19 sú s ohľadom na odlišný skutkový stav nenáležité. Tam totiž osoba obmedzená na osobnej slobode urobila procesný úkon (odvolanie v civilnom spore) včas, keď ho odovzdala na poštovú prepravu príslušníkom ZVJS, a od začiatku takto aj argumentovala. Vo veci vtedy nešlo o to, či sa akosi „odpustí“ zmeškanie lehoty, ale či bola lehota zachovaná pri odovzdaní písomnosti príslušnému orgánu. Naproti tomu žalobca v teraz súdenej veci ani neposkytol potrebnú súčinnosť, a ani žalovanému nepreukazoval, či došlo a či nedošlo k zachovaniu lehoty, a prečo sa tak stalo.

20. Po zistení dôvodnosti kasačnej sťažnosti kasačný súd venoval pozornosť aj dôvodnosti správnej žaloby, a zistil, že žalobca nenapadol preskúmané rozhodnutie takými žalobnými bodmi, ktoré by reálne spochybňovali zákonnosť tohto rozhodnutia. Zostáva zopakovať vyššie uvedené, že žalobca v správnom konaní ničím nenaznačil, že by mohla byť lehota na podanie kasačnej sťažnosti zachovaná, a žalovaného záver o zrejmej bezúspešnosti sporu nejaví známky nezákonnosti.

21. Preto kasačný súd, vedený aj požiadavkou na hospodárnosť konania, nepristúpil po zistení dôvodnosti kasačnej sťažnosti k zrušeniu napadnutého rozsudku, ale ho podľa § 462 ods. 3 SSP zmenil tak, že nedôvodnú žalobu zamietol. Na tento postup kasačný súd oprávňuje znenie SSP účinné od 1. júla 2023, a konanie sa začalo po tomto dni.

22. Kasačný súd podľa § 467 ods. 1, ods. 2 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP nepriznal žalobcovi, ktorý v kasačnom konaní a v dôsledku tohto rozsudku ani so správnu žalobou nemal úspech, náhradu trov kasačného konania a konania pred správnym súdom. Týmto bol postupom predpokladaným v § 467 ods. 2 SSP nahradený výrok správneho súdu o náhrade trov konania pred správnym súdom. Žalovanému nárok na náhradu trov konania zo zákona nevyplýva (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 SSP).

23. Tento rozsudok prijal senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.